

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Tellervo Lahti

Amerikan, Australian ja Siperian siirtolaisuutta draaman keinoin Maailman Raitille

Suomen Siirtolaisuusmuseo on aloittanut siirtolaisuuden draamallisen elävöittämisen jo pari vuotta sitten, kun ”Amerikan lakimiehestä” John G. Annalasta laadittiin pienoisnäytelmä paikallisin harrastajavoimin suomeksi ja englanniksi. Tuon Miljoonan dollarin kirkonkylä –hankkeen jälkeen on aloitettu myös Maailman Raitin kehittäminen samalla periaatteella. Uudessa Leader-hankeessa Maailman Raitin rakennuksiin liittyviä henkilöhistorioita ja tarinoita tuodaan esiin näytelmien avulla. Hankkeen vetäjänä toimii Suomen Siirtolaisuusmuseon projektitutkija, FM Hannele Salenius. Yhteistyötä tehdään harrastajanäyttelijöiden lisäksi mm. paikallisten matkailuyrittäjien kanssa.

Keininhakkaajat kämpällä työpäivän jälkeen –näytelmä kertoo 1950- ja 1960-lukujen taitteen Australian suomalaisista. Näytelmässä tulevat esiin sekä sokeriruokofarmin kiivas työ että sen vaatimat raskaat huvit. Projektin vetäjä on onnistunut kiteyt-

Sokeriruokofarmin työntekijät keinikämpällä työpäivän jälkeen. Vas. Kalevi Pitkäranta, Aarre Kulmala, Markus Haapala, Juhani Korhonen, Heikki Ojanen ja Aaro Harjunpää. Kuva: Tellervo Lahti.

tämään käsikirjoitukseen myös siirtolaisten suhteet kotimaahan ja eri murrealueilta saapuneiden suomalaisten luonteenpiirteet. Australian vaaralliset ja myös vaarattomat käärmeet ovat läsnä sekä työmaalla että asuntoparakissa. Keininhakkaajat –näytelmän luonteva esittämispaikka on Maailman Raitille Australian Queenslandin sokeriruokofarmilta lahjoitettu aito keinikämpä.

Etelä-Pohjanmaalta Ylihärmästä kotoisin ollut Matti Unkuri (1855–1927) joutui miestaposta tuomittuna Turun Kakolaan maakunnan ”häjyjen” temmellysaikoihin 1870-luvulla. Siperian karkotukseen päätyneen Unkurin surulliset ja loistokkaamatkin elämänvaiheet tulevat dramaattisesti esiin Matti Unkurin tarinassa. Näytelmää tullaan esittämään pienen pohjalaistalon äärellä ja Matti Unkurin oman Siperiasta lahjoitetun talon edustalla.

Erään hankkeessa tuotetun pienoisnäytelmän päähenkilö on peräseinäjokelainen Amerikan siirtolainen Justiina Rastasmäki, o.s. Tupamäki (1845–1921). Rastas-Tiinaksi kutsuttu työteliäs perheenäiti palasi kotiinsa ”rapakon takaa” hyvin menestyneenä. Justiina Rastasmäen oikeakin kotipaikka on järven rannalla aivan Maailman Raitin lähistöllä. Rastas-Tiinasta laaditun näytelmän ensi-ilta on jo tulevana pääsiäislauantaina Maailman Raitilla. Sama henkilöahmo on jo vuosia toiminut alueen ”hengettärenä” ja mm. syyttänyt Maailman Raitin ”pääsiääsvalakian” Amerikan taaloillaan kulloisenkin Vuoden Heikin avustamana.

Hannele Saleniuksen käsikirjoittamien näytelmien dramatisoijana ja ohjaajana toimii Birgitta Javanainen, paikallisen harrastajateatterin Peräseinäjoen Pennihäät ry:n puheenjohtaja.

Innokas paikallinen näyttelijäkaarti on harjoitellut esityksiä pari kertaa viikossa jo useiden kuukausien ajan. Australian, Amerikan ja Siperian siirtolaisuudesta kertovia pienoisnäytelmiä tullaan näkemään ensi kesästä alkaen Maailman Raitin tapahtumien yhteydessä ja esityksiä voi myös tilata pienille ja suuremmillekin ryhmille. Tekstit ja näytelmien muu oheismateriaali on saatavilla myös ruotsin- ja englanninkielisinä.